

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

26. De forma corporis & sanguinis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

recenter esset ex aliquo racemo expressum: hoc etenim vinum est.

Rursus, siue vinum sit album, siue rubrum, potest esse materia. Aliæ species potus esse materia non possunt, vt ceruisia, lac, & alia similia. Cum vino est quantitas parua aquæ adhibenda, quæ simul est materia, siue conuersa sit in vinum, siue non. Peccaret mortaliter, qui scienter non apponeret aquam, & tamen consecratio valida est cum solo vino. Vtraque ista materia, cum consecratur, debet esse præsens Sacerdoti. Vnde non posset Sacerdos existens in classe consecrare vinum, quod est domi, vel in foro; quia forma sunt verba demonstratiua: neque potest demonstrari commodè, nisi quod est præsens, licet non sit opus, quòd sit materia coniuncta, fat est quòd sit in aliqua distantia, quæ moraliter præsentia dicitur.

Rursus hæc vtraque materia, nequaquam habet certam quantitatem, nisi ratione præsentia: posset enim consecrare Sacerdos multos cophinos panis, & vini dolium, si præsentia ista haberet, sicut etiam minimam vtriusque quantitatem. Sed absque ratione, & sine cõuenienti, immodicam quantitatem consecrare, graue esset sacrilegium.

Debet rursus materia vtraque esse certa, seu determinata: fit autem certa ex intentione cõsecrantis: cõsecrat enim quod intendit. Vnde, si extra calicem manent guttæ vini, sicut etiã in altari micæ panis, quamuis præsentia sint, non consecrantur, quia intentio Sacerdotis non tendit ad illa. Quod si aliquis haberet viginti hostias, & intenderet decem consecrare, non determinando illas inter alias, nulla esset cõsecrata, quia non est materia determinata. Notare tamen oportet, quòd quando aliquis consecrat hostias, putans se consecrare tot, & tamen sunt plures, vel pauciores, verè omnes consecrat, quia intentio est consecrandi quod ibi præsens est, & ad consecrandum posuit.

De forma corporis, & sanguinis.

CAPVT XXVI.

Forma consecrandi panis est ista: *Hoc est enim corpus meum.* Illa dictio, *Enim*, non est necessaria necessitate sacramenti: peccaret tamen, qui scienter omitteret. Vt autem dixi-

mus in materia de baptismo, non debet forma mutari, quæ-
uis non omnis mutatio auferat sacramentum. Vnde sacra-
mentum esset, licet aliquis diceret, *Istud est corpus meum*; ubi
alio simili modo, in quo sensus non mutatur. Forma sanguis
hæc est; *Hic est enim calix sanguinis mei, novi & æterni testamen-
ti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis, effundetur in remis-
sionem peccatorum.* Omnia ista verba sunt de præcepto, quæ
non etiam omnia de necessitate sacramenti; ista verò sunt de
necessitate sacramenti, *Hic est calix sanguinis mei*, immo non
solù isto modo prolata, sed etiam alio, puta, *Hic est sanguis meus*
vel *hoc poculum*, aut *vas sanguinis mei*. Græci autem hæc videntur
forma: *Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro vobis, & pro
multis effundetur in remissionem peccatorum.* At, quia Latine
nobis est seruanda, oportet sensum explicemus. Dicitur,
Hic est calix sanguinis mei: In quibus verbis est sensus per
gram, id est, in hoc calice, sanguis meus est; vel etiam potest
sensus, vt calix pro potu ipso sumatur, scilicet, hic est potus
sanguinis mei. Dicitur etiam: *Hic est calix sanguinis, & non, hic est
sanguis*, ad significandum, quòd sanguis continetur in specie
bus vini. Et hoc, vt potetur, & sumatur. Statim sequitur, *Novi
& æterni testamenti.* Aduerte, quòd Deus duplex pactum ini-
uit cum homine.

Alterum fuit, in quo disposuit aduentum suum in carne, &
hoc pepigit cum Patribus antiquis quod firmatum est sanguine,
& occisione animalium figurantium mortem Christi: ob id tale
pactum dictum est, testamentum; quia fuit dispositio certam
hereditatis morte firmata testatoris, non quidem in re
sed in figura.

Alterum pactum Deus iniuit de vita, & felicitate æterna
danda est: & hoc pactum morte, & sanguine Christi con-
firmatum est: diciturque testamentum nouum, vt distinguitur
à priori: diciturque æternum, vt denotetur, quod non alim-
perueniet testamentum, & quòd res per ipsam notata heredi-
tas sit æterna, Est igitur sensus, hic est sanguis, in quo dispositio
hereditatis æternæ hominibus confirmata, & stabilita est.
Sequitur aliud verbum, *mysterium fidei*. Sanguis iste sic præ-
sens est, vt sensibus dignosci, nec ratione comprehendi possit:
opus est fide, qua teneatur. Est igitur fidei mysterium, id est,
secretum fide tenendum. Statim sequitur efficacia, seu effe-
ctus huius sanguinis, *qui pro vobis effundetur, & pro multis.* Pro
omnibus quidem fuit sufficiens pretium; tamen, quia non oēs

ipso vii volunt, non omnibus prodest, ob id, *pro multis effundetur in remissionem peccatorum*, quoad efficaciam, qui tamen pro omnibus effusus est, quo ad sufficientiam.

De efficacia verborum forma.

CAPVT XXVII.

Sacramentum hoc non in vsu, seu materiae applicatione circa suscipientem, vt alia sacramenta, consistit, sed in efficacia verborum erga ipsam materiam, seu in ipsa consecratione ipsius materiae. Sunt enim illa verba, *Hoc est enim corpus meum*, ita efficacia, vt sint instrumenta transsubstantiandi substantiam panis in Christi verum corpus, ita vt, post prolationem, in illa hostia non sit panis vlla substantia, sed sola accidentia ipsius, scilicet, quantitas cum dolore, & sapore, odore primis qualitatibus, quae dicuntur species panis, sub quibus est verum corpus Christi praesens. Non quod accidentia sint in eo sustentata, non enim hoc ita est, quia accidentia illa miraculose per se sustentantur, sed quod sub illis latet corpus Christi, illic etiam miro modo continetur.

Idem etiam dicendum de verbis consecrationis vini, in quo non manet substantia, sed accidentia, sub quibus est sanguis verus Christi. At verò tam corpus, quam sanguis continentur in his speciebus, non quidem modo passibili: nam quavis istae speciebus calefiant, aut frigescant, vel scindantur, non ob id Christus ista talia patitur. Rursus continetur Christus, non per modum dimensionis: non enim extensus est, vt pars in parte sit, sed in qualibet specierum parte est totus: ob id, tantum sumit, qui partem hostie, quantum qui totam recipit: nec desinit esse in caelo, licet praesens sit in hostia: nec, licet sit in vna, ob id relinquit aliam, sed simul omnibus adest. Quae omnia fide tenenda sunt, quia superant humanum captum, sed credere magnum est meritum fidelium. Norandū tamen est, quod sub speciebus panis, non solum corpus Christi, sed eius sanguis, anima, & diuinitas, immò tota Trinitas; sed vnum quidem, pura corpus, virtute verborum, & consecrationis, alia verò ratione concomitantia; quia corpus cum anima, & sanguine modo est. Similiter sub vini speciebus continetur sanguis, corpus anima, diuinitas, omnia denique Christi; sed solus sanguis